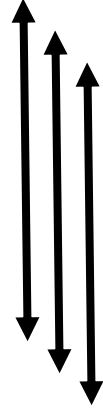

विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन

२०८०

(आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा तेह्रथुम जिल्लामा विपद् व्यवस्थापनका सन्दर्भमा जिल्लास्तरमा सम्पादन गरिएका क्रियाकलापहरु समावेश गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ४५ अनुसार तयार गरिएको)

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
तेह्रथुम

विषय सूची

शिर्षक	पेज न.
१. पृष्ठभूमी	१
२. विपद् घटनाहरूको संख्यात्मक विवरण	१
३. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा भएका प्रयास	२
४. विपद् संकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण	८
५. विषयक्षेत्रगत अवस्था	२१
६. समस्या तथा चुनौति	२५
७. निष्कर्ष	२९

विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन, २०८०

१. पृष्ठभूमि

तेह्रथुम जिल्ला आगलागीजन्य प्रकोपवाट उच्च संकतासन्न अवस्थामा रहेको छ । विगतमा भएका विपद्का घटनाहरूलाई विश्लेषण गर्ने हो भने संख्यात्मक दृष्टिले आगलागीका कारण ठूलो धनजनको क्षति भएको छ । यसका अतिरिक्त सुख्खा खडेरी, वाढी, पहिरो, जङ्गली जनावर आतङ्कको समेत जोखिम रहेको छ ।

कमजोर भू वनोट, अवैज्ञानिक भू-उपयोग, वातावरणीय प्रभाव अध्ययन विना नै सडक लगायत विकास निर्माणका पूर्वाधारहरूको निर्माण, पानीको स्रोतको कमजोर व्यवस्थापन लगायत प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित कारणवाट विपद् जोखिमहरू बढ्दै गएको पाईन्छ ।

विपद्जन्य घटनाहरूको जोखिम न्यूनीकरण गर्न पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभका लागि विभिन्न रणनीतिहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने कार्यका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट प्रत्येक वर्ष विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा हुदै आएको छ ।

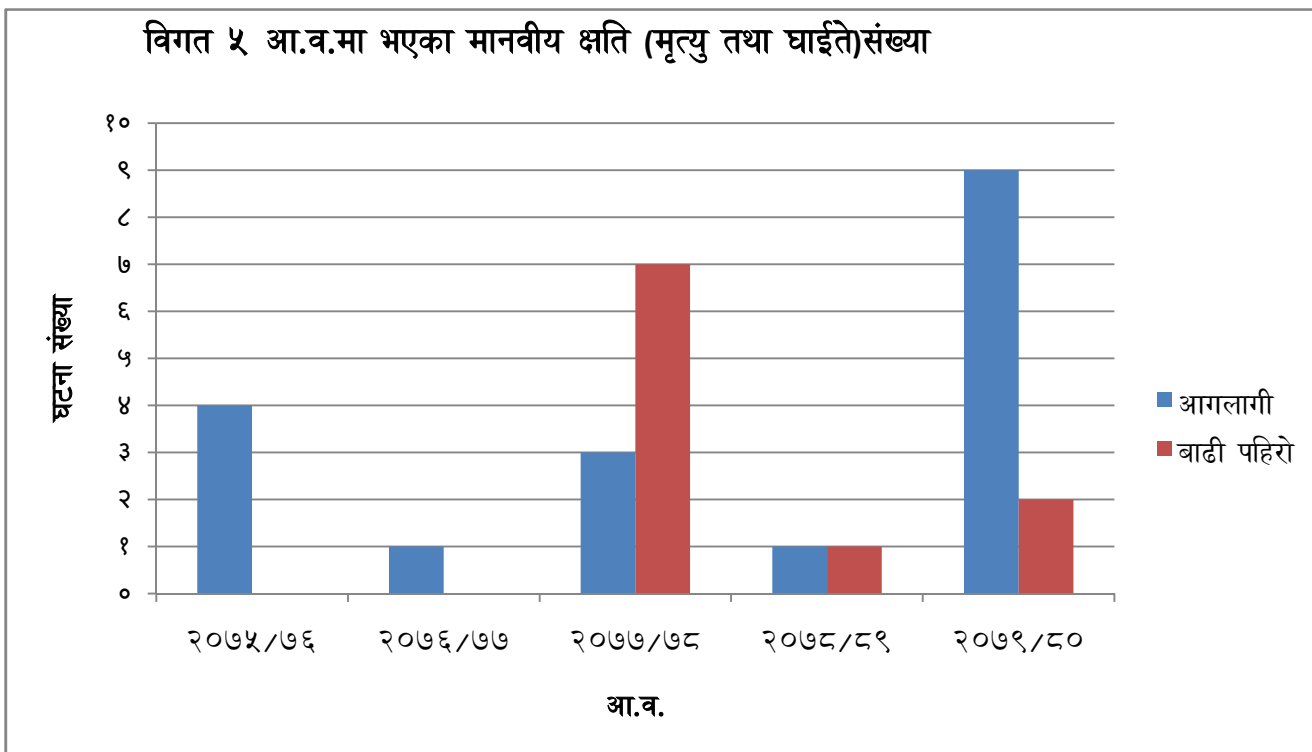
यसै सन्दर्भमा तेह्रथुम जिल्लामा समग्र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि लागि भए गरेका पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र तत्कालिन पुनर्लाभ सम्बन्धि कार्यहरूको अवस्थालाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण ऐन २०७४ को दफा ४५ तथा सोही ऐनको नियमावली २०७६ को नियम १६ बमोजिम आर्थिक वर्ष २०७९/८० अवधिमा सम्पादन भएका विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी गतिविधिहरू समावेश गरी देहायअनुसार वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएको छ ।

२. विपद् घटनाहरूको संख्यात्मक अवस्था

आ.व. २०७५/७६ देखि आ.व.२०७९/८० सम्म ५ वर्ष अवधिमा यस जिल्लामा भएका विपद् घटना तथा क्षतिको विवरण निम्नानुसार रहको छ;

आ.व.	विपद्को प्रकृति	मृत्यु संख्या	वेपत्ता	घाईते/संक्रमित	प्रभावित घरपरिवार संख्या	क्षति भएको घर संख्या		प्रभावित घर	अनुमानित क्षति लागत
						पूर्ण	आंशिक		
२०७५/७६	आगलागी	३	०	१	०	२९	०	२९	२५,४८,५२,२००
	वाढी पहिरो	०	०	०	०	१२	०	१२	४५,४४,८२३
२०७६/७७	आगलागी	१	०	०	०	३०	०	३०	८७,०८,५५०
	वाढी पहिरो	०	०	०	०	१३	०	१३	२३,४६,०००
२०७७/७८	आगलागी	२	०	१	०	५६	०	५६	४,१०,११,६००
	वाढी पहिरो	१	०	६	०	२६	०	२६	६३,११,५००
२०७८/७९	आगलागी	०	०	१	०	११	०	११	१,८३,७४,२५०
	वाढी पहिरो	१	०	०	०	९	०	९	२३,५१,०००

आ.व.	विपद्को प्रकृति	मृत्यु संख्या	वेपत्ता	घाईते/संक्रमित	प्रभावित घरपरिवार संख्या	क्षति भएको घर संख्या		प्रभावित घर	अनुमानित क्षति लागत
						पूर्ण	आंशिक		
२०७९/८०	आगलागी	२	०	७	०	५८	०	५८	५,६३,९९,२२९
	वाढी पहिरो	१	०	१	०	५	०	५	३९,६५,०००

३. विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा भएका प्रयास

३.१ जिल्लास्तरमा भएका प्रयास

क. मानवीय सहायता स्थल (Humanitarian Staging Area/HSA) स्थापना

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय तथा WFP को सहयोग र समन्वयमा यस जिल्लाको लालिगुरांस नगरपालिका वडा नं १ अन्तर्गत वसन्तपुर बजारमा HSA स्थापना भई यस कार्यालयले सञ्चालन गर्ने गरी हस्तान्तरण समेत भैसकेको छ । यसमा Mega Disaster को समयमा उपयोग हुने सामग्रीहरू समेत भण्डारण गरिएको छ ।

ख. विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७९ तर्जुमा तथा कार्यान्वयन

जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७९ तर्जुमा गरि योजनामा उल्लेख भए अनुसारका रणनीति अवलम्बन गरी समग्र विपद् व्यवस्थापनका कार्यहरू सञ्चालन गरिएको छ ।

ग. जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति बैठक सञ्चालन तथा निर्णय कार्यान्वयन

आर्थिक वर्ष २०७९/८० अवधिमा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको विभिन्न मितिमा ५ (पांच) पटक बैठक वसी निर्णय भएअनुसार विपद व्यवस्थापन तथा राहत वितरण सम्बन्धी निर्णयहरू पूर्ण कार्यान्वयन गरिएको छ ।

सि.नं	मिति	निर्णय भएको विवरण	कार्यान्वयन अवस्था
१.	२०७९/०९/०१	<p>१. प्रहरी चौकी मोराहाडको परिसरमा लगाएको पर्खाल अविरल वर्षाका कारण भत्किएकोले सो पुनः निर्माण गर्नका लागि २० थान तारजाली उपलब्ध गराउने</p> <p>२. श्रावण र भाद्र महिनामा परेको वर्षाका कारण घर भत्किएर बस्न जोखिम भएका घरहरूको प्रहरीबाट सर्जिमिन मुचुल्का र वडा सिफारिस भई आएको, सम्बन्धित व्यक्ति समेतको निवेदन प्राप्त भएकोले विपद पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी (सातौं संशोधन) मापदण्ड, २०७७ को ३ (च) बमोजिम जिल्ला प्रशासन कार्यालय तेहथुममा निवेदन दिने अनु श्रेष्ठ आठराई गा. पा. - १ र धनमाया सम्वाहाम्फे म्याडलुङ -७ लाई जनही प्रतिघर रू ५०,००० (पचास हजार) उपलब्ध गराउने ।</p> <p>३. हरेक वर्ष आगलागी तथा वनजन्य प्रकोप बढ्दो क्रममा रहेकोले सबै स्थानीय तह तथा सबै सरोकारवाला निकायबाट आगलागी तथा वनजन्य प्रकोप हुने सम्भावित स्थानको पहिचान गरी सो क्षेत्रमा रहेका बस्तीमा हुने आगलागी तथा वनजन्य प्रकोपलाई न्यूनिकरण गरी संभावित जोखिमबाट बच्नको लागि पूर्व तयारी अवस्थामा रहने ।</p> <p>४. प्रत्येक स्थानीय तहले विपद व्यवस्थापन कोषमा विपदको बेलामा उद्धार र राहत वितरणको लागि चाहिने पर्याप्त मौज्जात रकम राख्ने र विपद उदार प्रतिकार्यको लागि जनशक्ति तयारी अवस्थामा राख्ने ।</p> <p>५. जिल्ला विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बमोजिम जिल्लाको जुनसुकै स्थानमा घट्न सक्ने विपदलाई जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति, स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति र अन्य सरोकारवाला निकायहरूको सामुहिक समन्वय र सहकार्यमा उचित व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>६. विपदको प्रतिकार्यका लागि लालीगुराँस नगरपालिकाको बसन्तपुर बजारमा स्थापना भएको मानव सहायता केन्द्रलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।</p>	पूर्ण कार्यान्वयन

सि.नं	मिति	निर्णय भएको विवरण	कार्यान्वयन अवस्था
२.	२०७९/०९/२४	<p>१. चलिरहेको जाडो महिनामा हुने चिसोका कारण उत्पन्न हुन सक्ने जोखिमहरूको समाधान गर्न सबै निकायहरू पूर्व तयारीमा अबस्थामा रहने निर्णय गरियो ।</p> <p>२. जिल्लामा हुन सक्ने सबै प्रकारका विपद्जन्य घटनाहरूलाई व्यवस्थापन गर्नको लागि उपस्थित सबै सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूबीच निरन्तर समन्वय र सहकार्य गरी विपद् व्यवस्थापनमा सामुहिकता विकास गर्ने निर्णय गरियो ।</p> <p>३. तेहथुम जिल्लामा विभिन्न समयमा पटक-पटक आगलागीका घटनाहरू घटेको तथ्यलाई मनन गर्दै आगलागी हुन नदिन र आगलागी भएको खण्डमा तत्काल नियन्त्रण गर्नको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने निर्णय गरियो ।</p> <p>४. विपद्को समयमा प्रतिकार्यको लागि आवश्यक सामग्रीहरू व्यवस्थित भण्डारणको लागि जिल्ला स्थित सम्पूर्ण स्थानीय तहहरूको सहयोग र समन्वयमा सामग्री खरिद गरी भण्डारण गर्ने निर्णय गरियो ।</p>	पूर्ण कार्यान्वयन
३	२०७९/१२/०३	<p>१. तेहथुम जिल्ला बसन्तपुर स्थित मानव सहायता स्थलको स्थलगत अनुगमन गरी यथार्थ अवस्थामा मूल्याङ्कन गर्ने निर्णय गरियो ।</p> <p>२. मानव सहायतास्थल बसन्तपुरको प्रभावकारी सञ्चालनका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय तेहथुमले जिम्मा लिनेर सोको लागि विपद् शाखाका नायब सुब्बालाई खटाउने निर्णय गरियो ।</p>	जिल्ला प्रशासन कार्यालय र HSA रहेको स्थान टाढा रहेकोले कार्यान्वयन गर्न कठिनाई भएको
४	२०७९/१२/२२	<p>१. च.नं. १५०२ मिति २०७९/१२/२२ को पत्रको सम्बन्धमा छलफल गरी पछिल्लो समय भारत लगायत अन्य देशहरूमा कोभिड-१९ को नयाँ भेरियन्ट संक्रमण बढिरहेको र नेपालमा समेत उक्त भेरियन्टको दर बढ्दो क्रममा रहेको हुनाले कोरोना नियन्त्रण सम्बन्धी मापदण्डहरूको पालना गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने निर्णय गरियो ।</p> <p>२. वर्षाको समय सुरु हुन लागिरहेको हुँदा बाढी र पहिरो जस्ता घटनाहरूले हुनसक्ने धन, जन र भौतिक संरचनाहरूको क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न सम्पूर्ण तह तथा समग्र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति पूर्ण तयारी अबस्थामा रहने निर्णय गरियो ।</p> <p>३. विपद् पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी (सातौँ संशोधन) मापदण्ड, २०७७ को दफा ३ को (ट) मा भएको व्यवस्था अनुसार जिल्लाका विभिन्न ठाउँमा उद्धारमा खर्च भएको रु. १५,००० (पन्ध्र हजार) अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।</p> <p>४. तेहथुम जिल्लास्थित निर्माणाधीन विभिन्न लोकमार्ग तथा अन्य सडकका कारण वर्षातमा सम्भावित सडक अवरोधलाई मध्यनजर गर्दै निर्माण कार्यलाई समयमै सम्पन्न गर्न आवश्यक निर्देशन दिने निर्णय गरियो</p> <p>५. तेहथुम जिल्लामा विपद् सम्बन्धी सबै प्रकारका घटनाहरूको समाधान गर्न सबै</p>	पूर्ण कार्यान्वयन ।

सि.नं	मिति	निर्णय भएको विवरण	कार्यान्वयन अवस्था
		निकाय र पक्षबिच आपसी सहयोग, समन्वय र सहकार्यलाई जारी राख्ने निर्णय गरियो	
५	२०८०/०२/०४	<p>१. विपद् पीडित र राहत सम्बन्धी (सातौँ संशोधन) मापदण्ड २०७७ को दफा ३(२) (क) मा भएको व्यवस्था अनुसार छथर गाउँपालिका वडा नं. ३ मा आगलागीका कारण मृत्यु भएको दिलकुमारी भुजेल र निजको छोरा कुमार भुजेलको परिवारलाई राहत स्वरूप रु. ३,००,००० (अक्षरेपी तिन लाख मात्र) उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।</p> <p>२. जमिन संरक्षणका लागि विभिन्न कार्यालयहरूबाट आवश्यकताको आधारमा ग्याबिन जाली माग भई आएको हुँदा विपद् व्यवस्थापनको लागि यस कार्यालयमा प्राप्त ग्याबिन जातीहरू छपर गाउँपालिकामा ६० थान, फेदाप गाउँपालिकामा ३० थान, म्याङलुङ्ग नगरपालिकामा ३० थान र ईलाका प्रहरी कार्यालय बसन्तपुरमा २० थान वितरण गर्ने निर्णय गरियो ।</p> <p>३. तेहथुमम जिल्लामा विपद् सम्बन्धी विविध पक्षहरूको सम्बन्धमा छलफल गरी व्यवस्थापनका लागि पूर्व तयारी, प्रतिकार्य, राहत तथा पुनर्स्थापनाका लागि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र अन्य सरोकारवाला निकाय र पक्षहरूसँगको समन्वय सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउने निर्णय गरियो ।</p> <p>४. वर्षातको समय सुरु भई सकेको हुनाले यसबाट उत्पन्न हुन सक्ने सडक अवरोध र विपत्तजन्य अन्य घटनाहरूलाई तत्काल सम्बोधन गरी जीवनयापनलाई सहज बनाउन सबै पक्ष र निकायसँग निरन्तर समन्वय, सहकार्य गर्ने निर्णय गरियो</p> <p>५. विपद् व्यवस्थापन अन्तर्गत उद्धार कार्यको व्यवहारिक अभ्यास सुरक्षा निकायहरूको सहकार्यमा यही मिति २०८०/०२/१७, १८ र १९ मा सञ्चालन हुने हुँदा सो अभ्यासमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका सम्पूर्ण पदाधिकारीहरू उपस्थिति हुने तथा सहभागिताको लागि अन्य महानुभावहरूलाई सहभागी गराउने निर्णय गरियो ।</p>	पूर्ण कार्यान्वयन

घ. विपद व्यवस्थापनको लागि नमुना अभ्यास(Simulation)सञ्चालन

मनसुनको समयमा हुनसक्ने सम्भाव्य जोखिमहरू बाढी पहिरोमा फसेका मानिसहरूको उद्धार कार्य कसरी गर्ने भन्ने सम्बन्धमा मिति २०८० जेठ १९ गते नेपाली सेनाको अगुवाई तथा अन्य सुरक्षा निकायहरूको सहयोगमा म्याङलुङ्ग नगरपालिका वडा नं ९ स्थित खोरुहा खोलामा Simulation गरिएको छ ।

ङ. Group SMS मार्फत विपद घटनाहरूको जानकारी गराउने संयन्त्र विकास

जिल्लामा घटेका कुनै पनि विपदजन्य घटनाहरूको बारेमा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी, जनप्रतिनिधिहरू, सुरक्षाकर्मी, Cluster सदस्यहरू, पत्रकार लगायत आम सरोकारवालाहरूलाई

एकैपटक सूचना/सन्देश प्रवाह गर्ने उद्देश्यले Group SMS मार्फत विपद घटनाहरूको जानकारी गराउने संयन्त्र विकास गरिएको छ ।

च. राहत रकम तथा सामग्री वितरण

विपद घटनामा परी ज्यान गुमाउनेका परिवारलाई राहत एवम् घर तथा आवास नष्ट भएका व्यक्तिहरूलाई तत्कालीन राहातस्वरूप निम्न अनुसार राहात रकम तथा सामग्रीहरू उपलब्ध गराइएको छ;

- राहत रकम : रु ७,८२,००० । (सात लाख बयासि हजार मात्र)
- राहत सामग्रीहरू : त्रिपाल ३८२ थान बच्चाको कपडा १६ थान र तारजाली ३४२ थान

३.२ स्थानीय तहस्तरमा भएका प्रयास

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा तेहथुम जिल्लास्थित स्थानीय तहहरूको नीति तथा कार्यक्रममा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि विषयहरूलाई समावेश गरिएको छ ।

क. म्याङलुङ नगरपालिका:

- विपदमा परेका नागरिकहरूका लागि राहत तथा क्षतिपूर्ति कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने ।
- विपद् व्यवस्थापन तथा विपद् जोखिम नियन्त्रणको प्रभावकारी कार्य योजना निर्माण गरी लागू गरिने ।
- सबैमा बडामा विपद्बाट जोगिनको लागि आगालागी नियन्त्रण सहितका कार्य गर्न तालिम प्रदान गरिने ।
- विपद् जोखिमका क्षेत्रहरू आगालागी, पहिरो भूक्षय आदिको सम्बन्धमा जोखिमको क्षेत्रमा सचेतनामूक कार्य सञ्चालन गरिने ।

ख. लालीगुराँस नगरपालिका

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् प्रतिकार्य र विपद् पुनर्लाभको क्षेत्रमा काम गर्ने वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय गरी विपद् व्यवस्थापन कोष परिचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइने ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गरिने ।
- जङ्गली जनावरको आक्रमण तथा द्वन्द्वलाई न्यूनीकरण गर्नको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने ।

ग. मेन्छ्यायम गाउँपालिका:

- पूर्वाधार आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्दा त्यस्ता आयोजनाहरूले वातावरणमा पार्ने बार स्यूनीकरणको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EA) मूल्यांकन गरिने ।
- पोखरी संरक्षण, पहिरो नियन्त्रण, विकासका पूर्वाधारको संरक्षण र नदि नियन्त्रण गरी जल, जमिन तथा जलाधारकोसंरक्षण तथा उत्पादनमा वृद्धि गरिने ।
- भूसूचना प्रणालीको प्रयोग उच्च जोखिमयुक्त क्षेत्रको नक्साङ्कन, जोखिमको विशेषण तथा जोखिम न्यूनीकरण योजना तयार गरिने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी सो अनुसार विपद् पूर्वतयारी विपद् न्यूनीकरण, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनाको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइने ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोषमा रकम अभिवृद्धि गर्दै प्रभावकारी स्रोत परिचालन गरिने ।
- गाउँपालिकाको विपद् जोखिम नक्साङ्कन गरी सोही आधारमा विशिष्ट प्रकृतिका विपद् जोखिम प्रतिकार्य तथा पुनर्उत्थान कार्यक्रमहरू संचालन गरिने ।

घ. फेदाप गाउँपालिका:

- गाउँपालिकाभित्र रहेका विपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्शांकन गरिने साथै विपद्वाट हुने क्षति न्यूनीकरणको लागि पूर्वतयारी सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम संचालन गरिने ।
- विपद्को समयमा तत्काल राहत र उद्धार कार्यमा जोड दिइनेछ यस कार्यमा सुरक्षा निकाय, स्थानीय युवाक्लब, सामुदायिक संस्था, सहयोगी संस्था र अन्य निकायको परिचालनमा जोड दिइने
- विपद् व्यावस्थापनका लागि विपद् व्यवस्थापन समिति निर्माण गरिनेछ साथै विपद् व्यवस्थापन कोषलाई थप व्यवस्थित र विस्तारित गर्दै लगिने ।
- आकस्मिक रूपमा घट्ने घटनाहरू (आत्महत्या, महामारीजन्य रोगबाट हुने पशु चौपायको मृत्यु आदि) को क्षतिपूर्ती स्वरूप घटनाको प्रकृतिको आधारमा निश्चित आर्थिक सहायता राहत स्वरूप उपलब्ध गराइने ।

ड. छथर गाउँपालिका:

- विपद्को पुर्ब तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरिने ।
- विपद् व्यवस्थापनमा राहार र उदारको कार्यलाई सम्बन्धित सरोकारवालासग समन्वय गरी तत्काल राहात उपलब्ध गराउने ।

- विपद् ब्यवस्थापनमा प्रतिकार्यका समानहरू शुरुक्षा निकायहरू सग समन्वय गरी तयारी हालतमा राखिएको ।

च. आठराई गाउँपालिका:

- बाढि पहिरो नियन्त्रणको लागि बिषेश कार्यक्रमहरू संचालन गरीने ।
- महामारीजन्य रोगहरूको पहिचान गरी प्रतिकार्यात्मक कार्यमा जोड दिइनेछ ।
- विपद्को पहिचान गरी सम्भाव्य विपद्लाई न्युनिकरण गर्न बिषेश कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- विपद् पुर्ब तयारी विपद् प्रतिकार्य तथा विपद् पस्चातको पुर्नस्थापना जस्ता कार्यको लागि जहा विपद् त्यहाँ सरकार कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विपदका कारण मृतक परिवारलाई तत्कालीन क्षतिपूर्ति स्वरुप रु ५० हजार उपलब्ध गराईने । साथै घर क्षति हुनेलाई आवश्यक खाद्यान्न समेत उपलब्ध गराईने ।

४. विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण:-

- ४.१ यस जिल्लामा विपद्को जोखिममा रहेका स्थानहरू, प्रभावित हुने घरधुरी संख्या, प्रभावित हुने मानिसहरूको संख्या, खोज तथा उद्धार कार्यका लागि परिचालन गर्न सकिने नजिकको सुरक्षा ईकाई र दुरी साथै प्रभावित हुने मानिसहरूलाई राख्न सकिने सुरक्षित स्थानहरू निम्न रहेका छन ;

४.१.१ प्रकोपको स्तरीकरण

सुचिकृत भएका प्रकोपहरूलाई विगत बर्षहरूको प्रकोपको प्रकृति, प्रवृत्ति र पुनरावृत्ति सम्बन्धी सूचनाहरू तथा प्रकोपको बारम्बारताको आधारमा प्रकोप स्तरीकरण निम्नानुसार रहेको छ ।

प्रकोप	आगोलागी	बाढी पहिरो	भूकम्प	हुरी बतास	खडेरी	चट्याङ	महा मारी	जंगली जनावर आतंक	सडक दुर्घटना	प्राप्त अङ्क	स्तर
आगोलागी		आगोलागी	आगोलागी	आगोलागी	आगोलागी	आगोलागी	आगोलागी	आगोलागी	आगोलागी	८	पहिलो
बाढीपहिरो			बाढीपहिरो	हुरीबतास	खडेरी	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढीपहिरो	बाढी पहिरो	५	चौथो
भूकम्प				भूकम्प	खडेरी	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	५	तेस्रो
हुरीबतास					खडेरी	हुरीबतास	हुरी बतास	हुरी बतास	हुरी बतास	४	पाचौं
खडेरी						खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	७	दोस्रो
चट्याङ							चट्याङ	जंगली जनावर	सडक दुर्घटना	१	आठौं
महामारी								जंगली जनावर	सडक दुर्घटना	०	नवौं
जंगली जनावर आतंक									जंगली जनावर	३	छैटौं
सडक दुर्घटना										२	सातौं

उक्त विपद्को स्तरीकरण अनुसार जिल्लामा विगतको क्षतिको आधारमा आगोलागी पहिलो, सुर्ख्खा खडेरी दोस्रो र भूकम्प तेस्रो स्थानमा रहेको देखिन्छ ।

४.१.२ संकटासन्नताको विश्लेषण तथा पहिचान

क्रसं.	विपदको प्रकार	संकटासन्नता क्षेत्र न.पा.गाउँपालिका						विपद क्षेत्रको पहिचानको आधार
		म्याङलुङ नपा	लालीगुराँस नपा	छथर गापा	मेन्छ्यायेम गापा	फेदाप गापा	आठराइ गापा	
१	आगलागी / डढेलो	वडा नं १, २, ३ र १०,	वडा नं. ६ र ८	वडा नं २ हमरजुङ वडा नं ३ पञ्चकन्या, वडा नं ४ फाक्चामारा र वडा नं ५ ओखे		वडा नं १ सिम्ले, २ ओयाक्जुङ र ३ जलजले	वडा नं ४ इवा, वडा नं ५ छातेदुंगा, वडा नं ६ चुहानडाँडा, वडा नं ७ थोक्लुङ	विपदको बारम्बारताको आधार, बाक्लो बस्ती, सुख्खा क्षेत्र, फुसको छानो भएका घर हुनु, चेतनाको कमी
२.	पहिरो	म्याङलुङ न.पा. वडा नं ६ सिस्नेखोला र अम्फुवा खोला वडा न ७ र ८, आम्बुङ	ला न पा वडा नं १ र २ बसन्तपुर, वडा नं ४ फुलेक, वडा नं ७ सुडनाम	छथर गा पा वडा नं १ आडदिम,		फेदाप गा पा वडा नं ५ इसिबु, वडा नं २ ओयाक्जुङ,	आठराइ २ खाम्लालुङ,	विपदको बारम्बारताको आधार, भिरालो जग्गा जमिन, अव्यवस्थित सडक निर्माण
३	भूकम्प	म्याङलुङ बजार, जिरिखिम्ती बजार,	बसन्तपुर बजार	शुक्रबारे बजार	मोराहाड बजार	ओयाक्जुङ,	सक्रान्ती बजार, चुहानडाडा	बाक्लो बस्ती भएका बजार क्षेत्र, २०६८ र २०७२ को भूकम्पको प्रभावलाई हेरेर, समग्र जिल्ला प्राभावित हुने

क्रसं.	विपदको प्रकार	संकटासन्नता क्षेत्र न.पा.गाउँपालिका						विपद क्षेत्रको पहिचानको आधार
		म्याङलुङ नपा	लालीगुराँस नपा	छथर गापा	मेन्छ्यायेम गापा	फेदाप गापा	आठराइ गापा	
४	सुख्खा खडेरी	म्याङलुङ न पा वडा नं १, २ र ३	वडा न ६ सुडनाम र वडा नं ८ मेघा	छथर गा पा वडा नं ५ ओख्रे, वडा नं ४ फाक्चामारा, वडा नं ३ पञ्चकन्या र वडा नं २ हमरजुड		फेदाप गा पा वडा नं १ सिम्ले,	आठराइ गा पा वडा नं ५ छातेढुंगा, वडा नं ६ चुहानडाडा, वडा नं ७ थोक्लुङ,	सुख्खा क्षेत्र, जलवायू परिवर्तन
५	जंगली जनावर (बाँदर) आतंक	म्या न पा वडा नं ३ ४ र ९	ला न पा वडा नं ६ र ७	छथर गापाका वडा नं १ २ ३ र ४				जंगलको संरक्षण, जनावरको संरक्षण

सि.न	विपद् जोखिममा रहेका स्थानहरू	प्रभावित हुने घरधुरी संख्या	प्रभावित हुने मानिसहरूको संख्या	खोज तथा उद्धार कार्यका लागि परिचालन गर्न सकिने नजिकको 'सुरक्षा इकाई र दुरी	प्रभावित हुने मानिसहरूलाई राख्न सकिने सुरक्षित स्थानहरू
१	लालिगुरास न.पा. वडा नं. १ नेभाङ, पाथिभरा मन्दिर छेउ	२	९ जना	ईप्रका बसन्तपुर तेह्रथुम, (५ कि.मि.)	जल्पादेवी आ.बि. डोष्किले
२	छथर गा.पा. वडा नं. ६ सुदाप गौरी खडक, छिपुवा असिने टोल	५०/६०	२५० जना	अ.प्र.चौ. ओखे, प्र.चौ. शुक्रबारे ३ कि.मि., ६ कि.मि.	छथर गा.पा.-१ आडिदङ्ग मालिम गुम्बा, छथर गा.पा.- ६ मा रहेको शारदा आ.बि.
३	छथर गा.पा. वडा नं. ६ सुदाप गौरी खडक, छिपुवा असिने टोल	३५	१५० जना	अ.प्र.चौ. ओखे, प्र.चौ. शुक्रबारे ३ कि.मि., ६ कि.मि.	छथर गा.पा.-१ आडिदङ्ग मालिम गुम्बा, छथर गा.पा.- ६ मा रहेको शारदा आ.बि.
४	छथर गा.पा. वडा नं.-३ पञ्चकन्या तेलिया खोला बस्ति पञ्चकन्या	६	२५	अ.प्र.पोष्ट शनिश्चरे ७ कि.मि.	पब्लिक आ.बि
५	आठराई गा.पा. ६ मासैं	१	५	प्रचौ चुहान डाडा, ६ किमि दक्षिण पुर्व	विद्यालय
६	आठराई गापा. ६ हातिखर्क	६	२५	प्रचौ चुहान डाडा, ७ किमि दक्षिण	विद्यालय
७	आठराई गापा ९ लोकताम	२०	११५	प्रचौ चुहान, ९ किमि पश्चिम दक्षिण	विद्यालय
८	छथर गा.पा. वडा नं. ३ तेलिया बस्ती पञ्चकन्या	६	२५	अ.प्र.चौ शनिश्चरे ६ कि.मि.	विद्यालय
९	म्याङलुङ न.पा. ९ कोप्चे	१३	५२/५५	सामुदायिक प्रहरी सेवा केन्द्र बस पार्क २ कि.मि।	जिल्ला वन माहासंघ कार्यालय

सि.न	विपद् जोखिममा रहेका स्थानहरू	प्रभावित हुने घरधुरी संख्या	प्रभावित हुने मानिसहरूको संख्या	खोज तथा उद्धार कार्यका लागि परिचालन गर्न सकिने नजिकको 'सुरक्षा इकाई र दुरी	प्रभावित हुने मानिसहरूलाई राख्न सकिने सुरक्षित स्थानहरू
१०	म्याङलुङ न.पा. ९ सफरजुङ	१३	५२/५५	सामुदायिक प्रहरी सेवा केन्द्र बस पार्क २ कि.मि।	जिल्ला वन माहासंघ कार्यालय
११	म्याङलुङ न.पा.३ सेती खोला पुछार		५२/५५	सामुदायिक प्रहरी सेवा केन्द्र बस पार्क २ कि.मि।	जिल्ला वन माहासंघ कार्यालय

४.२ आर्थिक स्रोत परिचालन क्षमता

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, विषयगत कार्यालयहरू तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषको मौजुदा आर्थिक स्रोत परिचालन क्षमता निम्नानुसार रहेको छ;

सिन	निकाय/स्थानीय तह	कोषको अवस्था (रकम)	कैफियत
१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष	रु. १२,३८,०५३।-	
२	म्याङलुङ नगरपालिका	०	
३	लालीगुरांश नगरपालिका	रु. १०,००,०००।-	
४	मेन्छ्यायम गाउँपालिका	रु. ५,००,०००।-	
५	फेदाप गाउँपालिका	रु. १०,००,०००।-	
६	छथर गाउँपालिका	रु. ५,००,०००।-	
७	आठराई गाउँपालिका	रु. ५,००,०००।-	
	जम्मा	४७,३८,०५३।-	

४.३ खोज तथा उद्धार क्षमता (उपकरण तथा मानवीय क्षमता)

४.३.१ मानवीय क्षमता

सिन	तालिमको नाम	संख्या
१	CADRE	२०
२	DDRT	२१
३	First Aid	९
४	खोज तथा उद्धार	२
५	जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनिकरण	१
६	प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धार	५
७	वन डढेलो व्यवस्थापन सम्बन्धि	१०
८	विपद व्यवस्थापन	१
९	संकटासन्नता विश्लेषण र LDRMP, Fire Fighting	१
	जम्मा	७०

४.३.२ खोज तथा उद्धार सामग्री विवरण

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	उपलब्ध सामग्रीको विवरण	परिमाण	एकाई
१	शत्रु मर्दन गुल्म, तेहथुम	१. साबेल ठूलो	११	थान
		२. पिक	१०	थान
		३. हेल्मेट	१३	थान
		४. डाईनामिक रोप	३	मिटर
		५. फिगर ८ क्याराविन	३	थान
		६. लुज पाईप	५	थान
		७. फायर एस्टिङ्ग गुईसर	१	थान
		८. वायर कटर	-	थान
		९. प्लास्टिक हेलिमेट	४५	थान
		१०. फरुवा	१०	थान
		११. आल्मोनियम बाल्टी	८	थान
		१२. आल्मोनियम जग	१०	थान
		१३. खुर्पा	४	थान

		१४. टर्च लाईट	२	थान
		१५. गिडुवा आरा	२	थान
		१६. बन्चरो	४	थान
		१७. क्लो हम्बर	१	थान
		१८. ह्याम्बर	३	थान
		१९. झम्पल	८	थान
		२०. सावेल	१५	थान
		२१. पिक	१०	थान
		२२. तगारी	५	थान
		२३. एक्स (बन्चरो)	१	थान
		२४. वाटर बोटल	१०	थान
		२५. टर्च	२	थान
		२६. स्वेटर	१३	जोर
		२७. Rake	४	थान
		२८. Rake Hoe	५	थान
		२९. Fire Shit/Jump Suit	१३	सेट
		३०. Fire Aid Kid	१	सेट
		३१. Unlock Carabina	५	थान
		३२. Lock Karabiner	५	थान
		३३. जुमर	३	थान
		३४. सिट हार्नेस	३	थान
		३५. चेष्ट हार्नेस	३	थान
		३६. फिगर ढक्याराविनर	३	थान
		३७. डाईनामिक रोप	५०	मिटर
		३८. गमबुट	९	जोर

२	सशस्त्र प्रहरी बल नं. ३ गुल्म हे.क्वा. जिरिखिम्ती	१. पिक	१३	थान
		२. गल	१८	थान
		३. ह्याम्बर (५ केजी)	१	थान
		४. आरा	३	थान
		५. हेल्मेट	२४	थान
		६. सावेल	२८	थान
		७. फरुवा	६	थान

		८. पञ्जा	१०	जोर
		९. नाईलन डोरी	१५०	मिटर
		१०. फायर र्याक	९	थान
		११. फर्स्ट एड बक्स	१	थान
		१२. फायर बुट	२	जोर
		१३. आल्मुनियम वाल्टिन	१०	थान
		१४. चेन सं (Chain Saw)	१	सेट
		१५. कटर मेशिन (ब्लेड ६ थान)	१	सेट
		१६. टुल बक्स सेट	१	सेट
		१७. हाईड्रोलिक जग (६ टज)	१	थान
		१८. बोल्ट कटर	१	सेट
		१९. करौती	१	थान
		२०. त्रिपिङ्ग ह्याम्मर	१	सेट
		२१. नि-प्याड	१२	थान
		२२. हेड लाईट	१२	थान
		२३. डार्इनामिक रोप	५०	मिटर
		२४. स्टैटिक रोप	१००	मिटर
		२५. क्याराविन अटोलक	५	थान
		२६. क्याराविन प्लेन	५	थान
		२७. जुमर	३	थान
		२८. क्याराविन फिगर एट	३	थान
		२९. चेष्ट हार्नेस	३	थान
		३०. सिट हार्नेस	३	थान
		३१. फेस माक्स वुड	१२	थान
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, तेहथुम	१. वाटर ट्युव	१०	थान
		२. बेल्चा	१५	थान
		३. गैती	१०	थान
		४. फरुवा	१०	थान
		५. गम्बुट	२०	जोडि
		६. पानी बर्सादी	३०	थान
		७. बाल्टिन जग	१५	थान
		८. लाईन डोरी	२५०	मिटर
		९. पानीको पाईप	५०	मिटर
		१०. पञ्जा	३०	जोडि

		११. हेल्मेट	३०	थान
		१२. झम्पल	१०	थान
		१३. स्टेचर	१०	थान
		१४. फस्टेड बक्स	५	थान
४	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, तेहथुम	१. त्रिपाल	७०	थान
		२. कम्बल	८०	थान
		३. सादा कपडा	६६	मिटर
		४. बुट्टे कपडा	३००	मिटर
		५. रेटिकटन कपडा	४००	मिटर
		६. सर्टिङ्ग कपडा	३००	मिटर
		७. सारी	५०	थान
		८. भाडाकुडा	३०	सेट
		९. बाल्टिन	२५	थान
		१०. स्टेचर	२	थान
		११. एम्बुलेन्स गाडी	१	थान
५	तेहथुम उद्योग वाणिज्य संघ	नभएको ।		
६	म्याङलुङ नगरपालिका	१. दमकल	१	थान
		२. एम्बुलेन्स	१	थान
		३. शववाहन	१	थान
		४. ट्याक्टर	१	थान
७	लालिगुराँस नगरपालिका	५. स्काभेटर (२२०)	१	थान
		६. ब्याक हो-लोडर	१	थान
		७. दमकल	१	थान
		८. एम्बुलेन्स	१	थान
		९. झम्पल	४	थान
		१०. गैती	५	थान
		११. बेल्चा	५	थान
		१२. लत्ता कपडा (सिरक/डस्ना)	३	सेट
		१३. नगर बस	१	थान
		१४. ट्याक्टर	२	थान
८	आठराई गाउँपालिका	१. ब्याक हो-लोडर	१	थान
		२. एम्बुलेन्स (मे १ ज ४२६)	२	थान
		३. प्रत्येक वडा कार्यालयमा झम्पल, गैती, कुट्टे, कोदालो		

		रहेको ।		
		४. दमकल (प्र-१-०४-००१ ग ०००७)	१	थान
९	छथर गाउँपालिका	१. TOYOTA सानो गाडी	१	थान
		२. ट्याक्टर	१	थान
		३. ट्यांकर	१	थान
		४. टेन्ट	१	थान
		५. त्रिपाल	५०	थान
		६. एम्बुलेन्स	१	थान
		७. JCB	१	थान
१०	फेदाप गाउँपालिका	१. स्कर्पियो जीप	१	थान
		२. एम्बुलेन्स	१	थान
		३. ब्याक होलोडर	१	थान
११	मेन्झयायेम गाउँपालिका	१. Fire Extinguisher	५	थान
		२. JCB	१	थान
		३. टेन्ट ठूलो	१	थान
		४. कम्बल	२०	थान
		५. बेल्चा	२०	थान
		६.		
१२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, तेहथुम ।	१. Static Rope(10 mm)	१००	मिटर
		२. Carribana Lock	१०	थान
		३. Static Rope Pully	४	थान
		४. Prusic Rope	१०	थान
		५. Fire Extinguisher	१	थान
		६. Jhummer Comp.	४	थान
		७. Figer Eight	४	थान
		८. Cheast Harness	४	थान
		९. Seat Harness	४	थान
१३	पुष्पलाल मध्यपहाडी राजमार्ग योजना कार्यालय, फिदिम पाँचथर, सम्पर्क कार्यालय, तेहथुम	१. स्काभेटर	२३	थान
		२. ब्याक होलोडर	११	थान
		३. टिपर	४२	थान
		४. ग्रेण्डर	५	थान
		५. रोलर	९	थान

४.३.३ मानवीय सहायता स्थल (HSA) मा भण्डारण भएका सामग्री विवरण

EQUIPMENT CHECKLIST -MHSA BASANTAPPUR-TERHATHUM						
SN	Inventory Number	Item Description	Quantity	Available	Not Available	Condition and Remarks
1	00822652/00822651	Mobile Storage Unit 10x24 ALU	2	✓		
2	523743	Hand Pallet jack Manual Forklift 1000Kg capacity	1	✓		
3	00279499/00523795 00523805/00822650	Container 20 foot	4	✓		
4	NA	Plastic Pallets	100	✓		
5	NA	Fumigation Sheet (15*30)	2	✓		
6	822302	Hand Pallet jack - 3000 kg	1	✓		
7	00523507/00822500 00848009	Prefab	3	✓		
8	00523460	Ablutions Prefab	1	✓		
9	NA	Toolkits for prefab	1			
10	00822452/0082245 00822466	Air conditioner for office	3	✓		
11	00486235	Generator 8KVA	1	✓		
12	00523807	Fuel Bladder with set 7500 ltrs - includes, pump, pipes etc	1	✓		
13	00523702/00523703 0052370/00523700	Individual Kit (GO BAG)	4	✓		
14	NA	Ladders	2	✓		
15	NA	Tarpaulin (4*6 m)	10	✓		
16	00822429/00822431 00822430/00822443 00822444/00822427 00822416/00822552 00822442/00822428 00488703/00484706 00487001/00484703	Folding Chair	10	✓		
17	NA	Dustbin	2	X		Not found
18	484706	White Board	1	✓		
19	NA	White Board with Stand	1	✓		
20	NA	Power Board 5 Sockets	1	✓		
21	848028	Water Tank 1000Ltrs	1	✓		
22	484703	Water Purifier Machine	1	✓		
23	NA	Water boiler	1	✓		
24	NA	Pressure cooker 5 ltr	1	✓		
25	NA	Aluminium Dekchi 10ltrs with lid	1	✓		

A	Pans (Frying pan 32cm) with lid	1	✓		
8703	Portable gas cooking stove (two burner)	1	✓		
7001	100 L Refrigerator	1	✓		
A	Water Bucket- 20 Lit	5	✓		
A	Water bucket with Tap & Lid (20-25ltrs)	1	✓		
A	Water bucket (15 litre no lid)	1	✓		
A	Plastic water basin	1	✓		

MHSA prepositioned Equipment inspected and certified by:

For MoHA:

Name: Junu Hamal
 Designation: Section officer
 Duty Station: MoHA, Kathmandu
 Date: 17 March 2023

Witness:

DAO
 Name: Mohan Prasad Aryal
 Designation: CDO
 Duty Station: Tehrathum
 Date: 17 March 2023

For WFP Nepal

Name: Manoj K.C.
 Designation: Logistics Associate
 Duty Station: Kathmandu
 Date: 17 March 2023

Witness:

WFP
 Name: Samir Nepal
 Designation: Project Engineer
 Duty Station: Kathmandu
 Date: 17 March 2023

Endorsed by:

For MoHA:

Name:
 Designation:
 Duty Station:
 Date:

For WFP Nepal

Name:
 Designation:
 Duty Station:
 Date:

४.३.४ एम्बुलेन्स

क्र.स.	एम्बुलेन्स भएको स्थानीय तहको नाम	एम्बुलेन्स संचालन गर्ने निकाय	चालकको नाम	सम्पर्क नं	कैफियत
१	म्याङ्लुङ नगरपालिका	म्याङ्लुङ नगरपालिका	बलराम तुम्बाहाङ्फे	९८६२०५३४९७	
२	म्याङ्लुङ नगरपालिका	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तेहथुम	शिव मगर	९८५२०६०१०१	
३	म्याङ्लुङ नगरपालिका	आइत बहादुर एभेङ्ग	दोर्जे तामाङ्ग	९८६०९९५४९९	
४	लालिगुराँस नगरपालिका	लालिगुराँस नगरपालिका	तेज बहादुर भूजेल	९८१०५१३३६०	
५	आठराई गाउँपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, संक्रन्तिबजार	बुद्धी घिसिङ	९८४२४८८३८३	
६	फेदाप गाउँपालिका	ग्लोबल सेवा समाज	दिपक तामाङ्ग	९८४२२१०२१७	
७	छथर गाउँपालिका	रत्नदेवी संस्था	नगेन्द्र भण्डारी	९८६२१५२७६७	
८	म्याङ्लुङ नगरपालिका	१	०२६४६०१३५	९८६२०५३४९७	

४.३.५ दमकल

१	म्याङ्लुङ नगरपालिका	१		०२६४६०१३५	
२	लालीगुराँस नगरपालिका	१			
३	आठराई गाउँपालिका	१			

५. विषयगत क्षेत्रहरू

विपद् व्यवस्थापनका लागि विषयक्षेत्रगत अवधारणानुसार यस जिल्लामा ९ विषयगत क्षेत्रहरू तय गरी प्रभावकारी ढङ्गले पूर्वतयारी र प्रतिकार्य गर्न सकिएला भनी विभिन्न निकायहरूको समन्वय र सहकार्यमा यो कार्य अगाडी बढाइएको छ । विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूले आफ्नो दक्षता भएका विषयमा काम गर्ने गरेर विषयगत क्षेत्रहरूले नेतृत्व लिएका छन् ।

क्रसं	बिषयगत क्षेत्र Cluster	मुख्य मुख्य जिम्मेवारीहरु	क्षेत्रगत नेतृत्व (Cluster Leads)	सहयोगी निकाय (Cluster Members)
१	प्रबन्ध ब्यवस्थापन, समन्वय, खोज तथा उद्धार	- विपद प्रतिकार्यको लागि दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने, - परिचालन गर्ने, अभिमूखीकरण गर्ने, कृत्रिम अभ्यास गर्ने, - स्रोत पहिचान गर्ने र खतराको नक्साङ्कन गर्ने - समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१. जिल्ला समन्वय समिति २. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, ३. शसस्त्र प्रहरी, बल ४. नेपाली सेना (शत्रुमर्दन) गुल्म, ५. जिल्ला अनुसन्धान कार्यालय ६. नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, ७. स्वास्थ्य कार्यालय, ८. सबै स्थानीय तहहरु ९. जिल्लास्थित राजनीतिक दलहरु ।
२	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	- विपदमा परेका परिवारहरुलाई तत्काल आवश्यक खाद्य सामग्री ब्यवस्था गर्ने, - सुरक्षित भण्डारणको ब्यवस्था गर्ने र समानुपातिक रुपमा वितरणका लागि सहयोग गर्ने	जिल्ला समन्वय समिति	१. उद्योग बाणिज्य संघ, २. देउराली सोसाइटी, ३. दलित सचेतना समाज, ४. सा.व.उ.महासंघ नेपाल ५. होटल ब्यवसायी संघ, ६. स्थानीय तहहरु सबै ७. जिल्लास्थित राजनीतिक दलहरु
३	गैरखाद्य सामग्री	- विपदमा परेका प्रभावित परिवारहरुलाई तत्काल अस्थाइ बसोबासको ब्यवस्था तथा - तत्काल लत्ताकपडाको ब्यवस्था गर्न सहयोग गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	१. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, २. जिल्ला समन्वय समिति, ३. देउराली सोसाइटी, ४. दलित सचेतना समाज, ५. सा.व.उ.महासंघ नेपाल ६. स्थानीय तहहरु सबै

क्रसं	बिषयगत क्षेत्र Cluster	मुख्य मुख्य जिम्मेवारीहरु	क्षेत्रगत नेतृत्व (Cluster Leads)	सहयोगी निकाय (Cluster Members)
४	आपत्कालिन स्वास्थ्य, पोषण तथा खानेपानी र सरसफाई	<ul style="list-style-type: none"> - विपदको समयमा घाइते तथा विरामी व्यक्तिहरुको तत्काल उपचारको व्यवस्था मिलाउने - अस्थायी शिविर सञ्चालन गर्ने - विभिन्न सरुवा रोगहरुको रोकथामको लागि अभियान संचालन गर्न सहयोग गर्ने । - विपद प्रभावीत आश्रय स्थलमा सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाइको व्यवस्था मिलाउन सहयोग गर्ने । 	स्वास्थ्य कार्यालय	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, आयुर्वेद कार्यालय, नेपाल क्षयरोग निवारण संस्था दलित सचेतना समाज देउराली सोसाइटी खानेपानी तथा सरसफाई कार्यालय, खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरु स्थानीय तहहरु सबै
५	आपत्कालिन शिक्षा	<ul style="list-style-type: none"> - विपदको समयमा मनोसामाजिक परामर्श सेवा, विभिन्न क्रियाकलाप सहित विद्यालय शिक्षालाई निरन्तरता दिन सहयोग गर्ने 	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, स्वास्थ्य कार्यालय देउराली सोसाइटी, दलित सचेतना समाज प्याब्सन शिक्षक महासंघ, गैसस महासंघ, स्थानीय तहका सबै शिक्षा शाखाहरु जिल्ला अस्पताल

क्रसं	बिषयगत क्षेत्र Cluster	मुख्य मुख्य जिम्मेवारीहरु	क्षेत्रगत नेतृत्व (Cluster Leads)	सहयोगी निकाय (Cluster Members)
६	आपतकालिन आश्रय तथा आवास	<ul style="list-style-type: none"> - विपदमा परेका प्रभावित परिवारहरुलाई सुरक्षित स्थानान्तरणको लागि पहल गर्ने - आपतकालिन अवस्थामा अस्थाइ बसोबासको व्यवस्था गर्न सहयोग गर्ने 	डिभिजन वन कार्यालय	जिल्ला प्रशासन कार्यालय जिल्ला समन्वय समिति, नेपाली सेना, जिल्ला प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ दलित सचेतना समाज निर्माण व्यवसायी महासंघ गैसस महासंघ सबै स्थानीय तहहरु
७	आपत्कालिन संरक्षण	<ul style="list-style-type: none"> - आपतकालिन अवस्थामा शान्ति सुरक्षाको व्यवस्था मिलाउने, - आपतकालिन अवस्थामा लैंगिक, सामाजिक, यौनिक हिंशा न्यूनिकरणको लागि व्यवस्था गर्ने । 	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति नेपाली सेना नेपाल प्रहरी सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल सरकारी वकिलको कार्यालय नेपाल रेडक्रस सोसाइटी देउराली सोसाइटी जिल्ला बाल संगठन इन्सेक अपाङ्ग सशक्तिकरण तथा पुनस्थापना केन्द्र सबै स्थानीय तहहरु

क्रसं	विषयगत क्षेत्र Cluster	मुख्य मुख्य जिम्मेवारीहरु	क्षेत्रगत नेतृत्व (Cluster Leads)	सहयोगी निकाय (Cluster Members)
८	सञ्चार तथा सूचना	<ul style="list-style-type: none"> - Cluster हरु वीच सूचना, संचार र सहजीकरण गर्ने - आपतकालिन तथा सामान्य अवस्थामा बैठकको आयोजना गर्ने, - सम्बन्धित निकायहरुमा पत्राचार. प्रतिवेदन तथा रिपोर्टिङ गर्ने । - आपतकालिन अवस्थामा संचार सेवाको व्यवस्था मिलाउने । 	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति नेपाली सेना, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, शसस्त्र प्रहरी, जिल्ला पत्रकार महासंघ नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला हुलाक कार्यालय दुरसंचार कार्यालय स्थानीय रेडियोहरु सबै स्थानीय तहहरु

६. विपद् व्यवस्थापनका क्रममा भोगिएका समस्या तथा चुनौतीहरु

यस जिल्लामा समग्र विपद् व्यवस्थापन कार्यको सन्दर्भमा भोगिएका मुख्य मुख्य समस्याहरुलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ;

क. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको सक्रियता

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार विपद्को पूर्वतयारी, सामान्य प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभिका कार्यहरु स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्र भित्र पर्दछ । स्थानीय तहबाट विपद् पश्चातको तत्कालीन राहात उपलब्ध गराउदै आएको भएतापनि विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि पूर्वतयारी तथा पुनर्लाभको क्षेत्रमा स्थानीय सरकारको सक्रियता अपेक्षाकृत रहेको पाइँदैन । स्थानीय स्तरमा विपद् व्यवस्थापनका लागि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (Local level Emergency Operation Center-LEOC) लगायतका संरचना तथा समिति व्यवस्था भएतापनि यसको पूर्ण कार्यान्वयन हुन सकेको छैन ।

ख. स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन कार्यको प्राथमिकता

स्थानीय तहको नीति तथा कार्यक्रम/वजेटमा विपद् व्यवस्थापनका नीतिगत तथा कार्यक्रमिक विषयहरु उल्लेख भएतापनि यसको कार्यान्वयन पक्ष प्राथमिकतामा रहेको देखिँदैन । सबै स्थानीय

तहमा विपद व्यवस्थापन कोष विनियोजन भएतापनि कोषको प्रभावकारी परिचालन तथा विपद पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन भएको पाईदैन ।

ग. विपद जोखिमको मुख्य कारण अव्यवस्थित विकास निर्माण

वातावरणीय अध्ययन विना नै स्थानीय तहबाट हुने विकास निर्माणका कार्यहरू विपद जोखिमका मुख्य कारण बन्दै गएका छन् । वातावरणीय अध्ययन विना अव्यवस्थित तवरबाट डोजर/स्काभेटर लगायत अन्य उपकरणहरू प्रयोग गरी हुने सडक तथा अन्य पूर्वाधार निर्माण गर्ने कार्य वर्षेनी बढ्दै जाने गरेका कारण थप क्षति हुने क्रम समेत बढ्दो छ । साथै यस्ता निर्माण कार्यले वन क्षेत्रको अतिक्रमण समेत हुँदै गएको छ ।

घ. वातावरणीय प्रभाव अध्ययन तथा स्वीकृति प्रक्रियाको सरलीकरण

स्थानीय स्तरमा हुने विकास निर्माण र यसबाट वातावरणमा पर्ने असरका बारेमा गरिने वातावरणीय प्रभाव अध्ययन तथा यसको स्वीकृति प्रक्रियामा झन्झट रहेका कारण प्रभाव अध्ययन कार्य निरुत्साहित भएको देखिन्छ । तसर्थ सानातिना विकास निर्माणका सम्बन्धमा गरिने वातावरणीय प्रभाव अध्ययन कार्य जिल्ला समन्वय समितिको क्षमता विकास गरी जिम्मेवारी दिन सकिने देखिन्छ । जिल्लास्तरबाट सरल र सहज रूपमा प्रभाव अध्ययन र स्वीकृति कार्य हुनसकेमा यसको कार्यान्वयन स्तर उच्च रहनेछ ।

ड. खोज तथा उद्धारका लागि मानवीय क्षमता अभिवृद्धि

विपदका समयमा हुने खोज तथा उद्धार कार्यमा जिल्लाका सुरक्षा निकायहरू परिचालन हुनुका साथै स्थानीय स्तरमा समेत तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिहरू उत्पादन तथा परिचालन हुन आवश्यक छ ।

च. जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (DEOC)को सुदृढीकरण

जिल्लामा देखा पर्ने विपदको प्रकृति अनुसार सबै प्रकारका विपदका समयमा तत्काल खोज तथा उद्धार गर्न सक्ने गरी न्यूनतम सामाग्रीहरूको DEOC सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक आर्थिक स्रोत अभाव रहेको छ । तेहथुम जिल्ला आगलागीको दृष्टिले अत्यन्तै जोखिमयुक्त भएतापनि आगलागीजन्य जोखिमको प्रतिकार्यको लागि उच्च प्रविधियुक्त सामाग्री/उपकरण अभावमा प्रतिकार्य प्रभावकारी हुन सकेको छैन । तसर्थ उच्च प्रविधिमा आधारित उपकरण व्यवस्थापन गर्ने र सो उपयोगका लागि सम्बद्ध पक्षहरूको क्षमता विकास गर्नु

जरूरी छ । त्यस्तै गरी लालीगुरांस नगरपालिका स्थित वसन्तपुर वजारमा मानवीय सहायता स्थल स्थापना गरिएतापनि सो को सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक जनशक्ति तथा मौजुदा सामग्रीहरूको प्रयोग गर्ने सन्दर्भमा क्षमता तथा जानकारी अभावका कारण मानवीय सहायता स्थलको उद्देश्य अनुसार परिचालन गर्न असहज भएको छ ।

छ. राहात/अनुदान रकममा दोहोरोपना

विपदको क्रममा क्षति भएका संरचना तथा मृत्यु भएका परिवारका सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउदै आएको राहात रकमका सम्बन्धमा One door Policy अवलम्बन हुन नसक्दा सरकारका ३ वटै तहबाट राहत, अनुदान उपलब्ध हुदै आएको छ । विपदका क्रममा सामान्य क्षति भएका घर/संरचनाहरूका लागि तथा प्रभावित घरपरिवारहरूका लागि स्थानीय तहले लिखित रुपमा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिलाई अनुदान/राहतका लागि अनुरोध गर्ने क्रम बढ्दो छ तसर्थ कुन हदसम्मको विपद राहात/अनुदान कुन सरकार/तहले उपलब्ध गराउने हो भन्ने सम्बन्धमा स्पष्ट मार्गदर्शन आवश्यक छ ।

७. निष्कर्ष

तेह्रथुम जिल्ला आगलागीजन्य विपद् जोखिमका दृष्टिले अत्यन्तै संवेदनशील रहेको छ । जिल्लाका देखा पर्ने विपद जोखिमको आवधिक अवस्थालाई विश्लेषण गरी जोखिम संकटासन्न स्थानहरूको पहिचानलाई अघावधिक गरी सम्भावित विपद जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र तत्कालिन पुनर्लाभका विभिन्न कार्यहरू सञ्चालन गर्ने गरी प्रत्येक वर्ष जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिबाट निर्णय भएअनुसार विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी योजनावद्ध रुपमा कार्यसम्पादन गर्ने गरिएको छ । जिल्लामा विपद् व्यवस्थापनका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्न जिल्लास्तर र स्थानीय तहस्तरमा समेत विभिन्न समिति तथा संरचनाहरू रहेतापनि स्थानीयस्तरमा रहेका समिति तथा संरचनाहरूको सक्रियता अपेक्षाकृत देखिदै न तसर्थ समग्र विपद व्यवस्थापनका लागि जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिका गतिविधिहरू मात्र पर्याप्त हुन नसक्ने भएकाले विपद व्यवस्थापन कार्यमा स्थानीय तहको प्राथमिकता र सक्रियताका लागि समय समयमा केन्द्र तथा प्रदेशस्तरमा रहने विपद् व्यवस्थापन समितिको समेत निर्देशन आवश्यक पर्ने देखिन्छ ।

स्थानीय तह र जिल्लास्तरमा रहेका समिति तथा संस्थागत संरचनाहरूको प्राथमिकता, व्यावसायिकता एवम् समन्वय र सहकार्यले मात्र जिल्लाको समग्र विपद जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभका गतिविधिहरू जनअपेक्षित सञ्चालन गर्न सकिन्छ । 00-00